

Jaromír Jirsa a kolektiv:

Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha III. Zákon o zvláštních řízeních soudních

3. vydání Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019.

JUDr. Miroslav Sedláček, Ph.D., LL.M.

Univerzita Karlova, Právnická fakulta

Katedra občanského práva

Obdobně jako v případě I. a II. knihy soudcovského komentáře občanského soudního řízení, vychází rovněž III. kniha již ve 3., aktualizovaném a doplněném vydání a navazuje tak na úspěšné předchozí edice z let 2014 a 2016. Komentář je opět zpracován širokým autorským kolektivem (v celkovém počtu 17 autorů) pod vedením soudce Ústavního soudu JUDr. Jaromíra Jirsy. Kolektiv je tvořen především soudci všech stupňů soudní soustavy, jejichž výklady jsou obohaceny pohledy dalších právních odborníků na danou problematiku.

Kniha III. se zaměřuje na vyložení zákona o zvláštních řízeních soudních (zákon č. 292/2013 Sb.), který byl původně zamýšlen pouze pro účely právní úpravy nesporných řízení (jak je správně uvedeno na str. 22). Ten upravuje převážně řízení nesporné povahy, avšak budou se jím řídit též některé jiné věci, které typickými „nespory“ nejsou. Proto byl zákonodárcem také zvolen název zákona „o zvláštních řízeních“ (k tomu blíže srov. WINTROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací. 9.*, aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 359).

Úvodní stránky knihy postupně obsahují její strukturování (na str. 6 a násl.), dále přehled ustanovení a komentářů podle legislativní systematiky (na str. 9 a násl.) a přehled použitých grafů, tabulek a vzorových dokumentů (na str. 16 až 18). Zejména posledně uvedené lze v porovnání s ostatními komentáři označit za unikátní, text knihy je díky tomu dobře srozumitelný a pro čtenáře více uchopitelný (viz např. graf č. 1 ke klasifikaci zvláštních řízení soudních z hlediska formy zahájení, zásad nebo formy postupu či vzory matriční knihy na str. 195 a 196). Přitom se nejedná pouze o přiblížení procesních souvislostí, ale také názorné vymezení souvislostí hmotněprávních [viz např. tabulka č. 17 k dědickým třídám (skupinám) podle platné právní úpravy a srovnání se stavem do 31. 12. 2013 nebo tabulka č. 22 k druhům smluvní odměny advokáta s klientem].

Komentář je rozdělen na tři části (na obecnou část, zvláštní část a na část k přechodným a závěrečným ustanovením), plně kopíruje systematiku zákonného textu. Důležité je, že ustanovení § 2 zákona obsahuje taxativní výčet řízení, která jsou daným předpisem jmenovitě upravena. Jiná řízení nemohou být podle něj vedena a bude se aplikovat výhradně občanský soudní řád jako obecný právní předpis. V úvodní části komentáře (část první; str. 21 až 116) se autoři soustředili na výklad těch ustanovení (o rozsahu 30 paragrafů), která jsou společná pro všechna řízení upravená zákonem a která je zároveň odlišují od řízení sporného. Páteří knihy je navazující část (část druhá; str. 117 až 1100) komentující jednotlivá

ustanovení řízení vypočtených v ustanovení § 2 pod písm. a) až u) zákona (tato jsou rozdělena celkem do pěti hlav). Autoři zde přináší podrobný výklad k řízení o některých otázkách týkajících se fyzických osob (část druhá hlava první), dále k řízení o některých otázkách týkajících se právnických osob a ve věcech svěřenského fondu (část druhá hlava druhá) a také k řízení o pozůstalosti (část druhá hlava třetí), které je nejrozsáhleji zpracováno, když mu jsou shodně jako v případě celého zákona věnovány přibližně dvě pětiny komentáře. To je dáno především tím, že samotná úprava reaguje na nové hmotněprávní instituty v dědickém právu, přičemž zároveň odstraňuje některé deficity přechozího právního stavu platného do konce roku 2013 (shodně na str. 23). Následuje pasáž věnovaná jiným řízením, jako jsou např. řízení o úschovách (str. 679 a násl.), řízení o umoření listin (str. 699 a násl.) nebo řízení, jejichž potřeba je upravit byla vyvolána požadavky nadnárodního práva – viz např. řízení o plnění povinností z předběžného opatření Evropského soudu pro lidská práva (str. 747 a násl.) (část druhá hlava čtvrtá). Konečně hlava pátá části druhé zákona se soustřeďuje na řízení ve věcech rodinněprávních, i když některé jeho součásti se zařazují do sporného řízení, jako je tomu v případě řízení o rozvod manželství, zrušení registrovaného partnerství a řízení o výživě pro nezletilé dítě. Tato řízení nemusela být vůbec zákonem upravena, ale mohla probíhat v režimu občanského soudního řádu. Přitom vzájemný vztah obou předpisů je vztahem subsidiarity, což znamená, že se v případě absence speciální úpravy podpůrně použije občanský soudní řád (§ 1 odst. 2 zákona) (blíže o nesporném řízení srov. HORA, V. *Soustava exekučního práva. Soudní řízení nesporné*. Reprint. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, str. 5 a násl.). Závěrečná část komentáře (část třetí; str. 1101 až 1108) obsahuje již jen stručný výklad přechodných a závěrečných ustanovení zákona.

Zpracováním problematiky zvláštních řízení soudních se komentářová kniha jednoznačně vymyká do té doby dostupnému publikačnímu fondu věnovanému dané oblasti. Jde o dílo originální, dostatečně do hloubky rozpracované a především přehledné. Praktické výklady autorů jsou věcně správné, nadto obohacené o velké množství judikatorních závěrů jak soudů tuzemských, tak nadnárodních (ESLP, SDEU). Co do stylu zpracování autoři opět zachovali nastavenou literární linii, komentovaná ustanovení zákona obsahují vlastní pohledy na dílčí otázky, které jsou doplněny již zmíněnou judikaturou, stejně jako velmi vhodně dílčími grafy, tabulkami nebo vzorovými dokumenty.

V závěru knihy po vzoru předchozích dílů nechybí věcný rejstřík (str. 1112 a násl.), seznam použité literatury (str. 1134) ani seznam vybraných zkratk právních předpisů (str. 1135). Komentář je zpracován jako obsáhlá praktická výkladová pomůcka nejen pro soudce, advokáty a další představitele právnických profesí, ale také pro účastníky řízení a další zájemce o danou právní oblast.

Obsahově zdařilé dílo III. knihy této komentářové generace zahrnuje právní stav zákona o zvláštních řízení soudních k 1. 3. 2019.